

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-078-0-15>

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ОСВІТИ

Груша М. М.

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри біології*

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Шепелєв С. Є.

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри біології*

*Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Компетентнісний підхід до підготовки фахівців, що реалізується в сучасній освіті, охоплює, разом з конкретними знаннями і навичками, такі категорії, як здатність до пізнання, соціальні навички, комунікативна компетентність та ряд інших. Формування комунікативної компетентності набуває особливого значення при підготовці майбутніх лікарів [1]. Разом з тим, застосування жорстких карантинних обмежень, спрямованих на протидію поширенню серед населення коронавірусу SARS-CoV-2, яке було реалізовано в галузі освіти шляхом застосування дистанційної або змішаної форм освіти, призвело до істотного обмеження або видозмін соціальних контактів, і, відповідно, комунікативних можливостей учасників навчального процесу. Запровадження нових для більшості здобувачів освіти і педагогів форм роботи призвело до необхідності подолання низки технічних, психологічних та методологічних проблем. За умов повсюдного запровадження дистанційної форми навчання стала очевидною недостатня технічна підготовленість педагогів. Крім того, здобувачі освіти, незважаючи на свою більшу обізнаність в застосуванні інтернет-технологій в повсякденному житті, виявилися також методологічно і, як наслідок, психологічно не готовими до інтерактивного використання ілюстративного матеріалу.

Разом з тим, інтернет-технології навчання з використанням окремих програмних продуктів для організації *on-line*-конференцій надають широкі можливості для використання не лише готового ілюстративного матеріалу, а і для інтерактивної роботи [2], а навички їх застосування, на тлі активного розвитку телемедицини, можуть бути успішно використані в подальшій професійній діяльності.

Метою нашої роботи було дослідження особливостей формування професійної комунікативної компетенції студентів-медиків за умов запровадження дистанційної форми освіти.

Дослідження, в якому брали участь 162 студентів-медиків 1 курсу, було проведено із застосуванням методу анонімного заочного анкетування. Від учасників дослідження було отримано інформовану згоду на включення отриманих від них даних до інформаційної бази результатів анкетування. Отримані анкети були позбавлені будь-якої інформації, що давала змогу ідентифікувати респондента. Відсутність надісланої анкети трактувалася як відмова від участі в дослідженні. Анкета складалась з 3 буферних і 7 основних запитань, сутність яких була детально пояснена потенційним респондентам. З огляду на якісний характер показників, що досліджувалися, для статистичного аналізу даних було використано непараметричний метод χ^2 -тест.

Заповнені анкети надали 70,4% запрошених до участі в опитуванні. Така висока активність респондентів свідчить про великий інтерес студентської молоді до соціального опитування та її готовність брати участь в науковій роботі.

Результати аналізу отриманих даних показали, що в довузівський період 6,4 % (n=7) респондентів не використовували жодної платформи для проведення *on-line* відеоконференцій в дистанційному навчанні, лише однією платформою користувалися 22,0% (n=24), двома різними платформами – 29,4% (n=32), трьома – 21,1% (n=23), чотирма і більше – 21,1% (n=23). За час навчання на першому курсі вищого навчального закладу ці показники набули не тільки кількісних, але і якісних змін. Даний формат проведення дистанційного навчання використовують 100 % опитаних студентів. При цьому хоча б однією платформою для проведення *on-line* відеоконференцій користуються 4,5% (n=5) респондентів, двома різними платформами – 18,0% (n=20), трьома – 39,7% (n=44), чотирма і більше – 37,8% (n=42). Серед тих студентів, які в довузівський період використовували в навчальній діяльності програмні продукти для проведення відеоконференцій, статистично значуще збільшилася кількість осіб, що використовує три і більше *інтернет*-платформи ($\chi^2(3, n=213) = 27,0214$; $p = 0,00001$).

На питання, чи покращилося ілюстрування навчального матеріалу з використанням *on-line* відеоконференцій порівняно з періодом очного (довузівського) навчання, 63,7% учасників дослідження дали позитивну відповідь, 32,7% – негативну, 3,5% – не визначились. При цьому 95,6% респондентів зазначили, що використання «віртуальних дошок» на *on-line* платформах для проведення відеоконференцій покращує сприйняття навчального матеріалу, 3,5% вказали на відсутність такого

ефекту і 0,9% – не визначилися з впливом використання цієї програмної опції. Водночас, серед учасників дослідження, що брали участь у опитуванні, тільки 50,9 % вказали на наявність власного досвіду використання інтерактивного режиму «віртуальної дошки» при обговоренні навчального матеріалу під час навчання у вищому учбовому закладі. Позитивну роль схем, що створювалися викладачем в *on-line*-режимі, на засвоєння матеріалу навчальної дисципліни, підкреслили 95,6 % анкетованих, 2,6% респондентів не вбачали переваг в застосуванні такого способу пояснення та 1,8% – не визначились.

Результати нашого дослідження свідчать, що запровадження дистанційної форми навчання позитивно вплинуло на активне опанування студентською молоддю програмних продуктів для професійної дистанційної комунікації. На тлі активного використання комп'ютерних та телекомунікаційних технологій для обміну медичною інформацією це в подальшому може бути успішно використано в професійній лікарській діяльності. Таким чином, сучасна дистанційна форма освіти сприяє ефективному формуванню професійної комунікативної компетенції студентів-медиків в *on-line*-форматі, що за умов розвитку сучасних інтерактивних технологій набуває істотного значення.

Література:

1. Галіяш Н.Б., Бількевич Н.А., Петренко Н.В. Формування комунікативної компетентності як фундаментальної складової професії лікаря. *Медична освіта*. 2019. № 2. С. 67–74.
2. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару (31 березня 2017 р., м. Вінниця). Вінниця, 2017. 102 с.